

Raadsmemo

Kenmerk : 3669457
Aan : Gemeenteraad Meppel
Van : College van burgemeester en wethouders
Datum : 17-08-2026
Onderwerp : Vervolg ACM-prioriteringskader
Afschriften voor :

Geachte gemeenteraad,

Op 19 mei 2026 hebben wij u geïnformeerd over het nieuwe ACM-prioriteringskader en de gevolgen daarvan voor de verdeling van schaarse transportcapaciteit op het elektriciteitsnet. Daarbij hebben wij toegelicht dat woningbouw en onderwijshuisvesting onder voorwaarden een hogere positie op de wachtlijst kunnen krijgen, maar dat het prioriteringskader geen extra netcapaciteit creëert.

Sinds de vorige memo zijn belangrijke onderdelen van de nieuwe werkwijze verder uitgewerkt. Daarbij is gebleken dat belangrijke onderdelen anders worden ingericht dan aanvankelijk werd verwacht. Gemeenten krijgen een grotere rol bij het aanmelden en prioriteren van projecten en er bestaat nog onzekerheid over de financiële uitwerking. Met deze memo informeren wij u over deze ontwikkelingen.

Korte terugblik: wat houdt het ACM-prioriteringskader ook alweer in?

Het maatschappelijk prioriteringskader bepaalt hoe netbeheerders beschikbare transportcapaciteit verdelen in gebieden waar sprake is van netcongestie. Projecten met een groot maatschappelijk belang krijgen daarbij voorrang op andere aanvragen. Woningbouw en onderwijshuisvesting vallen binnen deze prioritaire categorieën (categorie 3). Het kader bepaalt daarmee de volgorde op de wachtlijst, maar zorgt niet voor extra capaciteit op het elektriciteitsnet.

Om te voorkomen dat woningbouwprojecten vastlopen doordat zij pas laat in het ontwikkelproces een aanvraag kunnen doen, is de nieuwe werkwijze *Eerder Aanvragen in het planproces* ontwikkeld. Daarmee kunnen gemeenten al in een vroeg stadium transportcapaciteit aanvragen voor woningbouw- en onderwijsprojecten die naar verwachting binnen tien jaar worden gerealiseerd. Gezien de omvang van de woningbouw- en onderwijshuisvestingsopgave in Meppel maakt het college gebruik van deze mogelijkheid.

Wat is er veranderd?

Het proces voor het *Eerder Aanvragen* moet in een zeer kort tijdsbestek worden gedaan en verandert continu. De afgelopen maanden is duidelijk geworden dat de uitvoering op een aantal belangrijke punten afwijkt van de verwachtingen die ten tijde van onze eerdere memo bestonden. Sommige onderdelen van dit proces zijn nog steeds niet definitief, waardoor wijzigingen nog mogelijk zijn.

1. Gemeenten moeten zelf projecten aanmelden

In een eerdere uitwerking van de regeling werd ervan uitgegaan dat provincies een belangrijke coördinerende rol zouden vervullen bij het verzamelen en indienen van aanvragen. Inmiddels is duidelijk geworden dat gemeenten zelf verantwoordelijk worden voor het aanmelden van projecten bij de netbeheerder.

Aanvragen worden daarbij ingediend binnen vooraf vastgestelde tijdsblokken tussen 1 en 23 oktober. Gemeenten moeten daarom zelfstandig bepalen welke projecten worden aangemeld, de benodigde informatie verzamelen en zorgen dat aanvragen tijdig en volledig worden ingediend. Waar voorheen vaak een ontwikkelaar de aanvraag deed, wordt nu van gemeenten verwacht dat zij transportcapaciteit reserveren, ook wanneer nog geen ontwikkelaar is geselecteerd of nog geen omgevingsvergunning is verleend.

Hierdoor komt de verantwoordelijkheid voor een positie op de wachtlijst nadrukkelijk bij de gemeente te liggen.

2. Gemeenten moeten mogelijk financieel voorfinancieren

Een tweede belangrijke ontwikkeling betreft de financiële rol van gemeenten.

Netbeheerders hebben eerder afgesproken dat gemeenten die transportcapaciteit voor woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten aanvragen een offerte ontvangen voor de aanbeting van 20% van de aansluitkosten. Op basis van de huidige voorlopige projectenlijst zou dit voor de gemeente Meppel kunnen oplopen tot circa € 1,6 miljoen. Uitgangspunt is dat deze kosten worden doorbelast aan de betreffende ontwikkelaar of initiatiefnemer.

Inmiddels werken het Rijk, Netbeheer Nederland, ACM, IPO en VNG aan een alternatief voor deze regeling. Daarbij is afgesproken dat de uiteindelijke aanbetalingskosten niet voor rekening van gemeenten komen. De exacte uitwerking hiervan is nog niet bekend.

Hierdoor kunnen de financiële gevolgen voor de gemeente Meppel nog niet definitief worden bepaald. Zodra hierover landelijk duidelijkheid bestaat, wordt inzichtelijk gemaakt wat dit betekent voor de gemeentelijke financiën. Eventuele financiële consequenties worden verwerkt via de reguliere planning- en controlcyclus, in de financiële tussenrapportage.

3. Gemeenten moeten beleidsmatig keuzes maken tussen projecten

Bij netcongestie moeten gemeenten woningbouw-, collectieve woon- en onderwijshuisvestingsprojecten prioriteren. Dat betekent dat bepaald moet worden welke projecten als eerste worden aangemeld en welke projecten mogelijk later

volgen. De gemeente krijgt hiermee niet alleen een ruimtelijke rol, maar ook invloed op de volgorde waarop projecten toegang kunnen krijgen tot het elektriciteitsnet.

Om dergelijke keuzes zorgvuldig, transparant en juridisch houdbaar te maken heeft de VNG modelregels opgesteld en dringend geadviseerd deze als basis te gebruiken. Het college heeft dit advies gevolgd en de beleidsregels vastgesteld die zijn gebaseerd op de modelregels van de VNG (stap 1, 2 en 4). Daarbij is gebruik gemaakt van het facultatieve criterium - maatschappelijk belang - hiervoor zijn aanvullende lokale criteria opgenomen die aansluiten bij het beleid van de gemeente Meppel (stap 3). De volgordelijkheid van de criteria voor woningbouwprojecten volgen een lijn van extern/generiek naar lokaal/specifiek, waarbij de criteria die volgen uit Rijksbeleid meer prioriteit krijgen dan een criterium dat volgt uit een gemeentelijke lokale keuze.

De gemeente bepaalt daarmee de volgorde van ingediende projecten op basis van de volgende stappen:

Stap 1: Start bouw

Stap 2: Projectrijpheid

Stap 3: Maatschappelijk belang.

De gemeente Meppel prioriteert binnen deze stap aanvullend in onderstaande volgorde:

- onderwijsinstelling
- prioritaire groeiopgave
- transformatielocatie
- bijzondere doelgroepen
- aandeel sociale huur en sociale koop

Stap 4: Datum oplevering

De beleidsregels worden gepubliceerd via de officiële bekendmakingen en gemeentelijke kanalen.

Deze nieuwe rol brengt juridische risico's met zich mee. De keuze om een project wel of niet aan te melden kan gevolgen hebben voor de voortgang van ontwikkelingen.

Dit kan leiden tot bezwaren of verzoeken om nadeelcompensatie wanneer initiatiefnemers menen dat zij door gemeentelijke keuzes zijn benadeeld.

Zorgen van de VNG

In de afgelopen maanden heeft de VNG samen met het Rijk, IPO en Netbeheer Nederland de werkwijze voor het *eerder aanvragen* van netcapaciteit verder uitgewerkt. De VNG vindt de risico's en het werk die bij gemeenten komen te liggen onacceptabel en roept kabinet op om in te grijpen. De belangrijkste zorgen zijn:

- de uitvoeringslast die bij gemeenten wordt neergelegd;
- gemeenten moeten aanvragen voorbereiden terwijl onderdelen van de werkwijze nog in ontwikkeling zijn;

- de mogelijke financiële risico's voor gemeenten door de voorfinanciering van aansluitingen;
- gemeenten worden gedwongen beleidsmatige keuzes te maken over schaarse netcapaciteit, met de daarbij behorende juridische risico's.

Ondanks deze zorgen hebben netbeheerders de hoofdlijnen van de werkwijze vooralsnog gehandhaafd. De VNG blijft daarom in overleg met het Rijk, ACM en netbeheerders om de regeling verder te verduidelijken en de risico's voor gemeenten te beperken. De VNG adviseert gemeenten om, ondanks de risico's, toch gebruik te maken van de mogelijkheid tot 'eerder aanvragen' in het belang van nieuwe woningen en onderwijshuisvesting.

Vervolg

De komende periode blijft gewerkt worden aan de projectenlijst voor woningbouwprojecten en onderwijshuisvesting. Ontwikkelaars en andere initiatiefnemers worden actief geïnformeerd over de mogelijkheid om projecten aan te melden.

De gemeente stelt vervolgens een projectenlijst op waarop alle projecten worden gerangschikt volgens de vastgestelde beleidsregels. De projecten van de definitieve projectenlijst worden tussen 1 en 23 oktober aangemeld bij de netbeheerder.

Wij blijven de verdere uitwerking van de regeling volgen en informeren uw raad zodra meer duidelijkheid bestaat over de financiële gevolgen, de definitieve projectenlijst en de verdere landelijke uitwerking van het ACM-prioriteringskader.